

viu de les seves pinedes.

Es podria suposar que *Rajolet*, mas del te. d'Amer (XLIV, 82, 83), surti d'una metàtesi del dim. *rojalet. El més important *Rajols*, mas a l'O. de Rupit, 1925, 1931 (exc. 50, i Ll. I, 51), més riera avall el gros i antic mas *Puig-de-rajols*, vora la riera del Salient que desembocava al Ter, a Susqueda, 1 h. més avall, són altres derivats de *roig*, formats amb sufix *-ol*; però com que no escau un sentit diminutiu a tal derivat toponímic, potser també hi ha aquí un pseudo-primitiu extret de *Rajolet* < *Rojalet*.

ROL, Pla del ~

A la carena entre Camprodon i la Vall de Ribes (CATorras, *Pir. Cat.*; *Vall de Camprodon*, 159; *Vall de Ribes*, 134); i així se sent a Pardines —em diu Mn. Julià Pascual (1976)— si bé alguns ho pronuncien p. *dənról*. Com que és un ras ondulat cobert d'herbei, deu venir de *Ra(s)ol* (amb la pèrdua de *-s*, com en *ra(s)or*, *raora/raola*) (DECat VII, 130a). Més detalls en *EntreDL* II, 125-126.

Roldors, V. *Rodors Rom*, *Roma*, V. *Rama* (misc. àr.) *Romadriu*, V. *Madriu Romaldes*, V. *Ro-* (misc. moss.)

La ROMANA

Poble de l'extrem Sud valencià, abans agre. al te. de Monòver, avui amb municipi; SGuarner proposava dir-ne «*La Romana de Tarafa*» (*Nom.*, p. 17; cf. nota infra sobre el nom *Tarafa*).

PRON.: la *řomána*, en les enqs. de 1963 en els pobles circumdants i la d'allí mateix (xxxvi, 60 ss.).

MENCIONS ANT. Inversemblant trobar-ne en una zona tan desatessa pels erudits. Encara que sigui població de creixença moderna, no és recent. Cavanilles li troba ja 173 cases habitades l'any 1794, si bé només eren «ciertos caseríos y cortijos, donde viven 173 familias» (II, p. 262). No figura en els censos de moriscos dels Ss. XVI-XVII; tampoc cap dada històrica en GGRV, Alac., pp. 1006 i 981), però del cens de 1910, allí resumit, es dedueix que el territori anomenat «La Romana» ocupava també bona part del te. mun. de Novelda, allí amb 389 hab., ultra el «caserío», a 9k6 de Monòver, allí amb 240 hab.

HOMONIMS. 2) *La Romana*, pda. rural del te. de Tous, a la r. de la vall d'Alcalá (enq. de Catadau) (xxx, 169.2).

3) Una alq. mallorquina, en el te. de Calvià (Masc., 31a10); «aplec de cases» (*AlcM*). «Der Gehöft von *La Romana*», que pertany al Marqués de la Romana (Arx. Ll. Salvador, *Die Balearen*, 1897, II, 10).¹

Si no m'enganyo, aquest personatge, que no és «de rancia noblesa», té, o havia tingut, també drets en l'homònim (1), potser no el (2). Però això, en lloc de guiar-nos cap a una etim., correm el risc que ens des-

orienti: els lingüistes desdenyem les dades de la «heraldica», gros embull de xarlatans, «reis d'armes», i tota la trepa. És més probable que sigui el marqueset el que prengué nom d'unes propietats que li transmeteren, potser en el (1) i en comprà unes altres, sigui perquè l'hi incitava un nom preexistent, sigui perquè els transmetès el seu.

ETIM. Ben cert que no ve del ll. ROMANA 'cosa o dona de Roma', com dispara *AlcM* a la babalà. L'àrea del nom amb la seva repetició ja suggereix una etim. aràbiga; d'aquesta banda es troba una pista ben raonable en el nom d'arbre i fruita, *rummāna* 'magraner', 'magrana', que naturalment no té res a veure amb l'adj. llatí, car ha estat mot d'ús general en àrab, des de l'Alcorà (DECat VII, 410b4-8). Que el nom de (1) sigui antic i d'origen aràbic també ajuden a creure-ho no sols els noms de Monòver, i Novelda, sinó els nombrosos noms de pda. que hi vaig recollir en l'enq. de 1963, *Benessa*, *Campissios*, *Riomet*, *Algaiat*. I la repetició en terres castellanques, de toponímia no menys arabitzada: sengles *La Romana* caserío agre. a Pozoblanco (Córdoba) i a La Puebla de Iñar.

Consta l'arrelament d'aquest nom d'arbre en l'àrab popular des d'Espanya fins a Aràbia: «*rummāna*: malgranatum» (*RMA*), «*rommāna*, genericum *rommān*» (*PAlc*, 283b31-33); i convertit en NP a Algèria (*Rummān* a l'Aràbia: Hess, 26; i Huber); i fem. *Rummānā*; tots dos també a Algèria (*GGAlg*, 330b). En els nostres NLL devia duplicar-se l'art. aràbic amb el català:

30 *Ar-rummāna* > *L'Arromana*.

¹ Només tinc nota que havia estat un general de la Marina espanyola, que segons el Baró de Maldà fou destituït l'a. 1802 per haver deixat als anglesos capturar dues fragates espanyoles, i «es va retirar a València» (*Calaix de Sastre* VI, 42).

ROMANÍ, ROMANINS, amb RAMONET i RAMONEDA

Romaní, veïnat en el Penedès, agre. a St. Martí Sarroca (*N.C.E.C.*); pron.: «a *řumaní*», 1955 (xiv, 23).

Romanins, poblet d'una vintena de cases, a l'esq. del Segre, a muntanya, un parell de k. damunt Organyà, agre. al mun. de Fígols; oït *řumanins* a Organyà, maig 1957 (Ll. I, 44); i de nou en l'enq. de Fígols (xviii, 60.13.4); també En R. de la Torre ho va oïr així a diverses persones de Fígols i a una del mateix *Romanins* (ju. 1964). Erròniament *Romanius* en GGC (526) en CATorras (*Pir. Cat.* VIII, 378) IGC; i N.C.E.C., però ja rectificat en la 2a. ed.

ETIM. Es tracta evidentment de la concreció toponímica del nom de planta *romaní*, per a l'origen i variants del qual, veg. *DECat* VII, 424 ss.

Derivats en NLL menors, amb caràcter adjectiu: *Sa Talaia Romanina*, amb una casa al costat, te. Llucmajor; oït a l'inf. d'aquesta vila (xli, 1960); i Masc. (34D5). Potser també començà per dir-se *Romanina*, la que anoto *Roca-Romaní*, masia entre Alps i el mas *La Vila* (oït a Sta. Eulàlia de Puig-oriol, 1964,